

Inserati se sprejemajo in velja risopna vrsta:

3 kr., če se tiska 1krat,

12 " " " " 2 " "

15 " " " " 3 " "

Pri večkratnem tiskanju se se za primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opraviščvo (administracija) in ekspedicija na Dunajski cesti št. 15 v Medijatovi hiši, II. nadstropji.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrť leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrť leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je Rečne ulice št. 5.

Izhaja po trikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Liberalna in vstavoverna doslednost.

Z Dunaja 9. marca.

Včerajšnji dan bil je za vstavoverce jako nesrečen. Propadli so v zbornici poslancev, kakor sem že zadnjič poročal, ter bili ob enem pobiti tudi v gospodski zbornici, kjer so se nadejali gotove zmage. Na dnevnem redu bilo je poročilo o zemljišnem davku. Poročevalec baron Tinti je v svojem p ročitju nakopičil vse napade in razna očitanja, ki smo jih v raznih seših od vstavovercev slišali že v zbornici poslancev, ter vso krivdo zvrčal na vlado, češ, da ni svojega vpliva zadostno rabila, da bi se bila vravnava zemljišnega davka ugodnejši izvršila, in da je ona zadolžila hrup in nemir med kmečkim prebivalstvom, ker ni ob pravem času razglasila izkazov o čistem donesku zemljiš. Centralne komisije sicer ni tako naravnost napadel, kakor se je bilo zgodilo v zbornici poslancev, ampak glavni napad je veljal vladi zlasti denarnemu ministru Dunajevskemu, vendar pa je dal tudi centralni komisiji nekoliko rahlih zaušnic, nasvetoval peticije ali prošnje, ki zadevajo vravnavo zemljišnega davka, izročiti vladi, da jih ona temeljito pretresa in svojim vradnikom naroči, naj bodo kolikor mogoče vestni in pravični.

Zoper te nasvete je prvi poprijel besedo baron Apfaltrern ter je prav krepko zagovarjal centralno komisijo, ktere predsednik je bil, in pojasnoval, kako je ravnala pri določevanju tarif glede posameznih dežel. Poročilo se čudi, je rekel gledé Kranjske, da se je prejšnji čisti donesek od 3,500,000 gl. znižal na 2,800,000 gl. pa to je bilo lahko mogoče in se je zdelo centralni komisiji neobhodno potrebno. Potem pojasnuje, kako se je bilo pri prvem katastru Štajarski deželi pregledalo 138,000 gl., kateri so se pa zvrnili na Kranjsko, ki je vsled tega od svojih njiv plačevala 44 odstotkov, od vrtov 25 odstotkov, od gozdov pa 15 odstotkov več kakor Štajarska, in pri njivah 24 odstotkov, pri gozdih pa celo 55 odstotkov več kakor Koroška. To je bilo tem grozovitejši, ker je tretjina dežele pusti kras, skoraj tretjina družega sveta pa planinsko gorovje, kjer pač še obrodi oves, vse drugo pa so le travniki in pašniki, in le tretjina je obdelan svet, ki pa leži po dolinah in njižavah, kjer prav pogosto nastajajo povodnji.

Za Apfaltrernom je poprijel knez Sapieha besedo, ki je prav ostro grajal odsekove nasvete ter konečno stavil predlog, naj se peticije o zemljišnem davku obravnavajo še le tedaj, ko bode zbornica razpravljala glavno svoto zemljišnega davka. Vladni komisar Mayer na to naznani, da bode vlada izročila več reči, v pojasneje zemljišnega davka, in denarni minister pové, da se bode zbornici skoraj izročil predlog o podaljšani reklamaciji. Vsled tega poročevalec umakne nasveta, v katerih je zbornica od vlade oboje to zahtevala, in na-

stalo je le vprašanje, ali naj zbornica sprejme nasvet odsekov, ki izreka, kakor smo rekli, vladi nezaupnico, ali pa predlog kneza Sapieha. Pri ustmenem glasovanju glasovalo je 47 konservativnih poslancev za predlog Sapiehov, vstavoverci pa so z 42 glasovi ostali v manjšini. Liberalni listi skušajo to opravičiti s tem, da se več gospodov vstavoverne štranke, kakor bivši minister Hofman, profesor M klosič itd. zborovanja ni vdeležilo, pa ne pomislijo, kako silno čudno in pohujšljivo je, ako možje, ki so v državnih službah bili ali so še, brezobzirno vladi nasprotujejo. Sicer pa omenjeni listi zdaj pripoznavajo, da je manjkalo konservativnih udov 51, liberalnih pa 46. Konservativna in srednja stranka štejete toraj skupaj 98 udov, liberalna ali vstavoverna pa 88 udov. Ali ker večina liberalnih vstavovercev živi na Dunaji in se vsled tega lahko vdeležuje sej gosposke zbornice, med tem ko konservativni udje stanujejo po raznih deželah in se ne morejo zmerom k sejam voziti na Dunaj, ali pa ves čas zborovanja ostati tukaj, je pač umevno, da imajo liberalci v gospodski zbornici večidel večino. Ako se pa le še kakih 15 novih konservativnih udov izvoli za gospodsko zbornico, ki bi stanovali blizu Dunaja in bi se mogli sej redno vdeleževati, bi liberalna stranka tudi v gospodski zbornici ne imela več večine, ter bi ji bile peruti zdatno pristrizžene.

Zdaj naj pa opravičim napis, ki sem ga dal temu članku. Lahko ga ugame že vsakdo sam. Ali ni res čudna ta liberalna in vstavoverna doslednost, ako g. baron Apfaltrern silno dolgo govori zoper nasvete odsekov, jih temeljito pobija in zavrača, ter obširno dokazuje, da centralne komisije in dosledno tudi vlade ne zadevajo prav nič očitanja, ki jih jima komisija podtika, pri glasovanju pa vendar glasuje zoper predlog Sapiehov in toraj posredno za reč, ktero je tolikanj grajal?

Ta čudna doslednost se je pa pokazala včeraj tudi pri liberalni manjšini zbornice poslancev. Že v svojem poročilu o včerajšnji seji državnega zbora sem omenjal, da je grof Coronini od Herbsta grdo napaden povedal, da je prihodnjo sejo nastavljal na petek, ker mu je odličen poslanec leve — to je liberalne štranke — rekel, da mora davkarski odsek danes in jutri zborovati, ako se ima predlog o zemljišnem davku rešiti pred budgetno obravnavo. Kakor današnji listi poročajo, bil je dr. Beer ta poslanec. Ko je pa bilo ustmeno glasovanje o tem, ali naj bo prihodnja seja že danes ali pa še le v petek po nasvetu dr. Beera, glasoval je Beer s svojimi vstavovernimi tovariši za predlog Herbstov. Ali ni to res lepa doslednost in trdno prepričanje?!

Slovenski narod kot „Prügelknabe“.

Žalostno nalogo smo Slovenci poslednje dni v Avstriji dobili; rabiti so nas začeli za

tistega fantalina pri hiši, kteremu sme vsak v lase seči, kteremu se sme vse reči in vse podtikati, in kterega imenujejo Nemci „Prügelknabe“. Slovenci nimamo pravega izraza za to. Včasih imajo namreč v kaki hiši kakega fanta, bodisi da je rokodelski učenec tujih, revnih staršev, ali bodisi da je od kake žlahte vzet in iz milosti pri hiši. Ta fant mora potem veliko prestati, vsak ga sme lasati, tepe ga, kdor ima čas, sune ga, kdor memo njega gré. On mora vse hišne grehe na se vzeti, če je kaj narobe ali je kaj strtega in zdrobljenega, je vsega on kriv; če koga v hiši kaj razjezi, ohladi svojo jezo s tem, da gre fanta lasati; če imata gospodar in gospodinja kak prepir, mora zopet fant trpeti, in ta prepir se zopet na ta način najgljje poravná, da se vsa krivda na fanta zvali, in da jih dobi od gospodarja in od gospodinjne nekaj okoli ušes. To je žalostno življenje otroka, ki mu Nemeč pravi „Prügelknabe“, če je deček, in „Aschenbrödl“, če je dekle.

In to nalogo ima zdaj slovenski narod! Že od nekaj so nas po nedolžnem zatirali, češ, da smo panslavisti, veleizdajalci, rovarji itd. Pa še le pod Taafejevo vlado, kateri smo mi zaupnice pošiljali, prišlo je v navado, da vlada vstavoverce s tem tolaži, da nas prav tepe in zatira. Nemški liberalci so namreč srditi, da je vlada Čehom nekoliko pravic privolila, da jim je dala nekaj narodnih šol in nekaj ravnopravnosti v uradih. Nemci upijejo čez meje in med mejami, da hoče vlada Nemce zatreti in da povsod Slovanom na roko gré. Zdaj vlada misli in misli, kako bi potolažila jezo nemcev v Avstriji in v Prusiji, kako bi pokazala, da je za nemštvo vendar le vneta, da ni tako slovanoljubna, kakor jo opisujejo. Slovan mora okusiti šibo, pa Čeh se ne da več tepsti, Poljak tudi ne, sta že prevelika; kje pa je „Prügelknabe“? Tam v kotu čepi mali, nedolžni Slovenček, ta se ne more dosti braniti, tega dajmo! In tako se tudi zgodi: Slovencem se ne dá najmanjša koncesija, in vladni listi, kakor „Presse“, „Fremdenblatt“ z veliko zadovoljnostjo vselej poročajo, da se nam je ta ali ona prošnja odbila, ter tolažijo s tem vstavoverce rekoč: „Glejte kako vlada za nemštvo skrbi, Slovencem ne dovoli nobene narodne šole, nobene ravnopravnosti pri uradih! Kako pa jo morete dolžiti, da je Nemcem sovražna?”

Naravnost tistih koncesij, ki jih dobivajo Čehi, dobivamo jih mi pogrbi. Ko se je za Čeha izdal tisti jezikovni ukaz zaradi ravnopravnosti v uradnih in ko se jim je dovolilo nekaj narodnih srednjih šol, bili so Nemci zelo razburjeni, in vlada jih je poskušala potolažiti s tem, da je nam Slovencem vse prošnje po ravnopravnosti odbila in Vošnjakove resolucije pod klop vrgla, ter se s tem činom še bahala v svojih listih, češ: kako da je vneta za nemštvo, kako je

nepriustranska! Zdaj misli vlada Čehom zopet dati narodno vseučilišče; treba je bilo toraj zopet ustavoverce nekoliko potolažiti, pa kako? Kje pa je „Prügelknabe“? Slovenec je moral zopet iz kota, in ne vedoč, zakaj, bil je zopet tepen po najnovejšem Stremayrovem ukazu, da je na Kranjskem samo nemščina uradni jezik.

Isti Stremayr, ki je kot minister izdal in podpisal ukaz za česke dežele, da mora tam biti češčina ravnopravna z nemščino, isti Stremayer zdaj slovenščini vse pravice odreka, ter proglašča nemščino kot edino veljavni uradni jezik na Kranjskem! Kje je tukaj doslednost, kje vstavne pravice? Iz paragrafa, ki določuje, da se imajo sodnije posluževati deželnega jezika, sklepa Stremayer, da se ima edino pravi deželni jezik na Kranjskem (ta je vendar gotovo slovenski) iz sodnijskih in sploh vseh državnih uradov izključiti! Noben človek še Slovencem ni toliko hudega prizadejal, ko ta g. Stremayer. Mislili smo, da smo se ga znebili, ko je zapustil ministerski stol, pa zdaj nam ravno tako kot sodnik polena pod noge meče! Pa tega bi ne mogel, ako bi vlada res branila pravice vseh narodov, kakor je obljubila. Pa vlada se ravno boji, da bodo Nemci preveč vpiti začeli, če bi tudi nam to dovolila, kar je Čehom že in še bo, **zato hoče nas žrtvovati**, samo da bi se Čehom mogla poslušno pokazati. Mi kot „Prügelknabe“ smo namenjeni, potolažiti jezo nemškoliberalcev, zato se ne smemo čuditi, ako nas sedanja vlada neče poznati, ako nas v nekterem oziru še huje pritiska, ko Auersperg-Lasser. Je li to plača za naše neumorno zaupanje, za častne diplome in zaupnice naših občin?

Ob enem pa obžalujemo, da so se naši poslanci tako zarili v tisti klub desnega središča, da nimajo časa, pečati se specijalno-slovenskimi zadevami. Če je tisti klub pravicoljuben, potem naj sliši naš stok in naše vpitje po pravici, ako pa tega neče slišati, potem je prišel čas za naše poslance, da po lastno-izbrani poti in samostojno iščejo sredstev za vresničenje naših teženj in v zadostenje zaupanja, ki smo ga vanje stavili. Prišel je čas, ko je našim poslancem treba resno prevdariti, ali jim bo še mogoče podpirati sedanjo vlado ali ne? Nemški konservativni poslanci, če so tudi pravični, ne morejo soditi, kako je nam pri srcu, ako vlada z nami tako postopa, ker isto ravnopravnost, ki ki jo mi pogrešamo, uživajo oni že v obilni meri, in niti ne vedo ne, kaj pomeni izraz: „zatiran narod“. Ako tedaj ti poslanci še vedno mislijo, da je ta vlada podpore vredna, ne more to merodajno biti za slovenske poslance. Ob enem pa je treba govoriti resno besedo tudi s českimi poslanci, ter jih prašati, če so res zadovoljni s tem, da se njim koncesije delajo le s tem pogojem, da nas Slovence prepusté pomnoženemu pritisku od strani nemštva?

„Hier stehe ich, und kann nicht anders“, „tu stojim, in ne morem drugače“, tako se glasi znan sicer lažnjiv izrek Lutra, mi pa ga ponavljamo v tem smislu, da ne vidimo več daleč onega trenutka, ko bomo primorani, stopiti v opozicijo zoper Taaffejevo vlado, naj že pride za Taaffejem Peter ali Pavel, Auersperg ali Hohenwart! Zgubiti nimamo nič, čemu se toraj bati?

Naj nam nikdo ne zameri, če smo tú nehoté malo svoje misli in občutke izrazili. Ni nas vodilo ne naj manjše sovražno čutilo do visoke vlade; a v resnici nam je

poslednji odlok naj višje sodnije Dunajskeo vradnem jeziku po Kranjskem vkljub vsem obetanji in vstavnih paragrafov nerazumljiv. Če se motimo, naj se nam staoje pojasni; ker stanje slovenskega naroda, če je tako, kakoršni je beseden pomen zadnjega odloka, je čez vse žalostno ter prav pripravno, vse naše nađe, vse upanje in zaupanje popolno vničiti.

Dr. Meznikovo poročilo o gruntnem davku.

Davkovski odsek je bil izvolil dr. Meznika za poročevalca o novi gruntni vcenitvi, oziroma o davku, ki ga vlada poljedelcem naložiti hoče vsled podatkov izdelanih od centralne komisije za gruntno vcenitev. Svoje poročilo je izgotovil, ter iz njega posnamemo sledeče:

O začetku se je nameravalo, 37 $\frac{1}{2}$ milijonov gruntnega davka naložiti. Več pa za to ne, ker vcenitev ni imela namena, davek povikšati, ampak ga bolj pravično razdeliti. To je trdil tudi ranjki dr. Brestel. Vsled vednih pritožb pa je bila vlada primorana, še za en milijon odjenjati, in tako je ostalo le še 36 $\frac{1}{2}$ milijonov. To je tudi stalna številka. Ker pa vlada hoče tistim, ki se jim je davek povikšal, nekoliko olajšavo dati (da se bo povišanje na 10 let razdelilo), zato bo vlada letos samo 35 $\frac{1}{2}$ milijonov gruntnega davka pobrala.

Zakaj se je češki deželi davek za toliko ponižal? Zato, ker je bila dozdej po krivici preobložena (tako tudi Kranjska. Op. vredn.) Že l. 1869 so hoteli Česki nekoliko gruntnega davka odpisati in ga drugim deželam naložiti, ker so sprevideli, da Češka prevoč plačuje. Češka je bila zadnjič cenjena še le leta 1861, in takrat se jej je davek za 10 odstotkov povikšal, tako da je leta 1862 3 $\frac{1}{4}$ milijona, l. 1880 pa 3 $\frac{1}{2}$ milijona, več plačevala kakor pred.

Od zadnje vcenitve se je naredilo iz pustinj mnogo rodovitnega zemljišča, in sicer na Tirolskem 967.734 oralov, na Predarelskem 97.776 oralov, v Galiciji 1,333.178 oralov, v Bukovini 430.167 oralov. Ali bodo te zemljišča brez davka ostale?

Vlada ni mislila in ne misli na povišanje gruntnega davka, ker predobro vé, kako se kmetom slaba godi, odkar so kmetije vse zadolžene, odkar se je začelo po razširjenju železnic od vseh krajev tuje žito k nam vvozevati, tako da je žitna cena vedno padala, namesto da bi oziroma na kulturni napredek in na povišanje davkov vedno naraščala. Ne povišati, ampak kmalo bo treba gruntne davek še znižati.

Iz sledečega pregleda se bo videlo, ktere dežele bodo vprihodnje menj, in ktere bodo več plačevale.

Česka je plačevala od orala pred 1 gl. 60 kr.	
Solnograška je „ „ „ „ — „ 38 „	
Kranjska „ „ „ „ — „ 57 „	
Koroška „ „ „ „ — „ 44 „	
Šlezija „ „ „ „ 1 „ 13 „	
Istra „ „ „ „ — „ 55 „	
Dalmacija „ „ „ „ — „ 17 „	
Česka bo plačevala zdaj: . . . 1 gl. 29 „	
Solnograška bo plačevala zdaj — „ 32 „	
Kranjska „ „ „ „ — „ 38 „	
Koroška „ „ „ „ — „ 41 „	
Šlezija „ „ „ „ — „ 94 „	
Istra „ „ „ „ — „ 36 „	
Dalmacija „ „ „ „ — „ 14 „	
Štajerska je plačevala od orala pred — gl. 57 kr.	
Goriška „ „ „ „ — „ 55 „	
Trst z okolico je „ „ „ „ — „ 55 „	

Moravska je plačevala od orala pred 1 gl. 43 kr.	
Dol. Avstrija je „ „ „ „ 1 „ 16 „	
Gor. Avstrija „ „ „ „ 1 „ 16 „	
Galicija „ „ „ „ — „ 39 „	
Tirolska „ „ „ „ — „ 30 „	
Predarelska „ „ „ „ — „ 37 „	
Bukovina „ „ „ „ — „ 27 „	
Štajerska bo plačevala zdaj: . . . — gl. 67 kr.	
Goriška „ „ „ „ — „ 82 „	
Trst z okolico bo „ „ „ „ 1 „ 45 „	
Moravsko „ „ „ „ 1 „ 48 „	
Dol. Avstrija „ „ „ „ 1 „ 36 „	
Gor. Avstrija „ „ „ „ 1 „ 42 „	
Galicija „ „ „ „ — „ 42 „	
Tirolska „ „ „ „ — „ 32 „	
Predarelska „ „ „ „ — „ 38 „	
Bukovina „ „ „ „ — „ 28 „	

Šedem je toraj dežel, ki se jim bo davek znižal, deset pa, ki se jim bo povikšal. Da se Primorci preveč ne vstrašijo, da je davek v Tržaški okolici in na Goriškem toliko zvikšan, hočemo omeniti, da so v starem katastru Trst, Goriška in Istra vkup štete in cenjene na 55 kr. od orala, v novem pa ločene. Tudi po starem so Goričani in Tržačani več plačevali, ko po 55 kr. od orala, Istrani pa menj; ako se je pa celo Primorje vkup štelo, prišla je številka 55 na oral.

Česki se bo 2,692.000 gl. gruntnega davka odpisalo. To pa ni nič preveč; kajti, pred l. 1861 je češka nosila 27 odstotkov vsega gruntnega davka, po tem letu pa 37,4 odstotkov. In to je vendar preveč. Po novi vcenitvi bo Češka nosila 30,1 odstotkov, tedaj skoraj eno tretjino vsega gruntnega davka, kar je zmirom še dosti v primeri z velikostjo dežele in številu njenih prebivalcev.

Vedno vpitje nemških kmetov na Štajerskem, v gorenji in dolnji Avstriji, da se jim gruntne davek hoče po krivici povikšati, je popolno prazno in neopravičeno. Te dežele so se že davno poprej cenile (l. 1810) in po tej cenitvi jim je bil davek naložen, med tem ko je morala Češka od l. 1861 naprej po novi, zvikšani cenitvi plačevati. Od leta 1810 do danes pa se je v teh deželah spremenil marsikter pašnik v lepo njivo, marsiktera njiva v vrt; umljivo je toraj, da bodo te dežele po novi vcenitvi več davka plačevati morale, kolikor se tudi branijo. Velika agitacija se je vzdignila zoper centralno komisijo, češ, da je ona kriva povišane davka. V resnici pa so le deželne cenilne komisije zemljišča tako visoko cenile, da se je celó centralni komisiji preveč zdelo, in je ona prostovoljno znižala tarife za Štajersko in doleno Avstrijo. Po sedanjih nasvetih centralne komisije bo Štajerska 438.000 gl. več plačevala; ko bi se bilo po nasvetih deželne cenilne komisije ravnavalo, morala bi Štajerska 879.000 gl. več plačevati. Tako smešno visoko so tedaj štajerski cenilni možje (večidel nemškutarji) cenili posestva, da so se Štajercev morali vsmiliti zastopniki drugih dežel, ki so v centralni komisiji sedeli, ter znižati štajerske tarife! Ravno tako se je zgodilo pri dolnji Avstriji: ki bo 685.000 gl. več plačevala; po tarifih so cenilni možje te dežele, kakor štajerski, dohodke zemljišč previsoko cenili. (Smešno je potem, da taki nemškutarji, ki so bili sami cenilniki, kakor štajerski Sorschagg, zdaj vlado in našo stranko dolžé, da je povišanja davka kriva, ko so to vendar sami zakrivilili s svojo pretirano cenitvijo). Najmenj uzroka, pritoževati se, ima Štajerska, ker večidel povišanega davka pride na nove gojzde, katerih prej ni bilo. Izmerilo se je namreč za deset štirjaških milj več go-

zda kakor prej; tedaj je moralo 240.000 gl. davka naložiti se na ta gojzd (ki je menda večinoma v gorenji Štajerski). Razun tega pa se je tem deželam še izjemoma zemljišni davek znižal, in sicer dolenji Avstriji za 220.284 gl., gorenji Avstriji za 368.209 gl., Štajerski pa za 137.000 gl. Te številke pa se še povikšajo, če se prišteje še tretjinska doklada, ki je z odpuščenim davkom tudi odpadla, tako da je od l. 1850 naprej dolenja Avstrija za 293.000, gorenja Avstrija za 490.000, Štajerska pa za 182.000 gl. menj plačevala, kakor bi morala v primeri z drugimi deželami, ne glede na prejšnjo, tedaj vgodnejšo vccenitev!! Za Štajersko se je izven tega še l. 1844 gruntni davek po novi vccenitvi za 138.129 gl. znižal, akoravno se je obseg rodovitne zemlje povikšal. Zato je bila Štajerska vsako leto za 369.000 gl. na dobičku pred drugimi deželami (na pr. pred Česko, Kranjsko, Šlezijo, ki so silno velik grunten davek plačevati morale). Vccenitev je tedaj pravična, in poročevalec dr. Meznik jo priporoča državnemu zboru, naj jo nespremenjeno sprejme. Samo za pritožbe in njim odločeni čas naj se naredi posebna postava.

To poročilo je jasno dovolj, ter se iz njega vidi, kako malo uzroka imajo nemški kmetje, pritoževati se o krivičnosti nove vccenitve. Vsa sklicevanja kmetških zborov v Lincu in drugod ni bilo družega, kakor nalaščno šuntanje liberalnih levičarjev zoper ministerstvo in desnico državnega zbora. Vse to bi bili razumni kmetje lahko sami spregledali, naj bi ne segalo v lasten žep in bi ne bili levičarji vedeže lažnjivo šuntali, kadar se človek navadno da rad osiepati. Bomo videli, kaj bodo liberalni ščuvalci ljudstva na to stvarno in temeljito poročilo odgovoriti vedeli!

Politični pregled.

V Ljubljani 11. marca.

Avstrijske dežele.

Nemški Korošci se branijo slovenskega škofa in zabavljajo na kanonika Kosarja, ki ima celovški škof postati, da je slovensk „agitator“. Mi o Kosarjevih političnih agitacijah še nismo dosti slišali. Nemškim Korošcem pa je že vsak agitator, ako ima le toliko moštva, da svoje narodnosti ne zataji. Tudi za Koroško bo prišel dan povračila!

Sploh je razdraženost zoper **sedanjo vlado** tudi med federalisti vedno večja. Tirolci in Solnogradčani so zoper hišni davek in bodo zahtevali mnoge olajšave; ravno tako Dalmatinci. Tudi o državnem proračunu se poročevalec Klam-Martinic nepovoljno izraža, ter zlasti obžaluje, da vlada ne začne enkrat štediti, ampak ravno nasprotno še stroške povečuje.

Polražaj na Dunaji postaja jako kritičen. Dva tirolska poslanci, Dipauli in Zallinger sta izstopila iz kluba desnega središča, ker nečeta glasovati za hišni davek. Bati se je, da bodo še drugi poslanci iz Tirolov in Solnograškega glasovali zoper postavo, in tako zna naša stranka pri tem vprašanju v manjšino priti. To bi bil udarec za vlado. Nemški katoliški poslanci so tudi zato slabe volje, ker še nikakor ni gotovo, da bo Lienbacherjeva šolska postava v gosposki zbornici sprejeta, in ker se ministerstvo sploh premalo briga za želje katoličanov. Še več, ko Tirolci, pa imajo slovenski poslanci uzroka, nezadovoljni biti s sedanjo vlado, ker v ničem ne vstreže našim željam po ravnopravnosti.

Razdraženost zoper vlado raste v Hohenwartovem klubu od dne do dne.

Bivši minister **Schäffle** je izdal brošuro, v kateri Avstriji svetuje, naj upelje dvojen denar, namreč zlat in srebern denar. Dozdaj je namreč v Avstriji le srebro pravi veljavni denar, zlato pa svojo ceno menja v razmeri svoje nestanovitne vrednosti v primeri s srebrom. Kedar se pa uvede obojen denar v veljavo, določiti se bo morala stalna cena med srebrom in zlatom, najbrž v primeri 1 do 15,5, to je, ena kila zlata bo toliko vredna, ko petnajst in pol kile srebra; to vrednost imel bo tedaj zlati denar proti srebrnemu, in tako bosta lahko oba veljavna in stalne cene.

V odseku za premembo **volilnega reda** je rekel Poljak Groholski, da on smatra ono postavo še vedno za veljavno, ki določuje, da se imajo državni poslanci iz deželnih zborov voliti.

Vnanje države.

Francoska vlada si hoče 1000 milijonov frankov izposoditi. To pa Nemce vznemiruje, ker se bojé, da bodo Francozi ta denar za vojne priprave porabili. Razmere med Nemčijo in Francijo so namreč vedno napete, obe državi si stojita oboroženi nasproti.

Iz **Bukreša** se na novo potrjuje, da hoče Bratiano proglasiti Rumunijo za kraljestvo, in sicer tačas, kedar se vname vojska med Grki in Turki.

Nemški državni zbor je imel te dni sklepati o tem, ali se naj budget (denar za državne stroške) dovoli za eno leto naprej, kakor je bilo do zdaj v navadi, ali naj se nadzorovalna moč zbornice omeji tako, da se bo dovoljeval denar za dve leti naprej, kakor Bismark želi. Čudno je slišati, da se je te važne seje udeležilo tako malo poslancev, da še sklepati niso mogli. To je res že „scheinparlament.“

Izvirni dopisi.

Z Dunaja, 9. marca. (Slovenski poslanci pa razzsodba najvišje sodnije. — O zemljišnem davku. — Fister zbolel.) Odlok najvišje sodnije, v katerem določuje, da je sodnijski jezik na Kranjskem izključljivo nemški in da so slovenske razzsodbe formalno neveljavne, pripravil je slovenske poslance iz Kranjskega, Štajarskega, Goriškega in Primorskega, da so se včeraj pod predsedništvom grofa Hohenwarta zbrali v sobi družega podpredsednika zborniškega barona Göhlna, ter se posvetovali, kaj bi bilo v tem oziru storiti. Sodnijskih razzsodb ni mogoče ovreči in se še ne smejo kritizirati, tudi vlada nima družega pripomočka zoper to, kakor da predloži posebno postavo o uradnem jeziku na Kranjskem, po kateri bi se morali vsi politični in sodnijski uradi ravnati. To pa vendar tudi ne gre, da bi razzsodba najvišje sodnije v enem posebnem slučaju vsem sodnijam naznanila, češ, da se morajo odslej vse po tej razzsodbi ravnati. Ker je graška nad-sodnija to glede omenjene razzsodbe zares storila, ima ministerstvo prava v tem vzroka dovolj, o tej zadevi spregovoriti resno besedo, zato so poslanci slovenski sklenili v prihodnji seji, t. j. v petek 11. t. m. vlado interpelirati ali vprašati, ji je li odlok najvišje sodnije in razglas višje deželne sodnije graške znan, in kako hoče skrbeti za ravnopravnost slovenskega jezika po javnih vradih sodnijskih in političnih na Kranjskem, Štajarskem, Koroškem, Goriškem in Primorskem? Ko bode interpelacija sestavljena vam jo nemudoma pošljem v porabo.

Davkarski odsek je včeraj obravnaval zemljišni davek. Gornje avstrijski poslanec Schaupt je nasvetaval izdatno znižati nekatere tarife za Gorenjo in Spodnjo Avstrijo, Štajarsko in nemške Tirole. Ako bi to znižanje obveljalo, bi druge dežele zadelo več zemljišnega davka tako sicer, da bi namesto 22¹/₁₀ plačevali po 22⁶/₁₀ odstotkov, in bi to povikšanje za Kranjsko znašalo okoli 12.000 glid.

Naš rojak, bivši profesor A. Fister, je nevarno zbolel; liberalni listi prinašajo o njegovi boleznii kakor o najslavnejših možeh vsakdanja poročila, iz katerih posnamemo, da leži že delj časa nezavesten, in da ni nobenega upanja za njegovo ozdravljenje.

Z Dunaja, 10. marca. (Vstavoverci gosposdske zbornice. — Hišni davek in Tirolci. — Sapa. — Ogenj v zbornici. — Fister.) V gosposdski zbornici je vstavoverna stranka tudi včeraj propadla. Hotla je namreč premeniti od zbornice poslancev sklenjeno postavo v obrokii za pritožbe zoper vccenitev zemljiš, pa ostala je pri glasovanju s 44 glasovi proti 51 v manjšini. Liberalni listi, zlasti „Deutsche Zeitung“ zavoljo tega že tarnajo, češ, da je potem razdejana zadnja trdnjava vstavovercev, ako zadnje glasovanje gosposdske zbornice kaže prave razmere. Kakor čujem, vlada prav za trdno pričakuje, da bode gosposdska zbornica sprejela tudi Lienbacherjev predlog; ona je tem bolj dolžna za to skrbeti, ker je to edino darilo, ki ga zamore konservativnim poslancem nemških dežel dati za to, da bodo glede hišnega in zemljišnega davka glasovali za vlado. Komisija za ta predlog bila je včeraj izvoljena in obstoji vsled dogovora iz 9 vstavovercev in 6 udov konservativne in srednje stranke. Pa konservativna stranka je bila ta dogovor sprejela, ko še ni vedela, da ima po sedanjih razmerah že večino v gosposdski zbornici. Sicer pa je vstavoverna ladija že jako poškodovana, in ne daje svojim ljudem več varnosti. Zato so se začeli nekteri z nje že umikati, in današnji listi poročajo, da je profesor Miklosič, ki je bil dozday pri vstavoverni Sehmerlingovi stranki, iz nje izstopil.

Tirolci se še zmirom upirajo hišnemu davku, zlasti sta sinoči v klubu hudo govorila zoper dotični predlog poslanca Dipauli in Zallinger, ter izrekla, da izstopita iz kluba, ker nečeta in ne moreta glasovati za posebno obravnavo o nasvetih davkarskega odseka. Tudi Hipoliti in mlajši Giovanelli pa prošt Wieser so rekli, da bodo nasproti glasovali, Greuter, Sternbach in Graf pa hočejo za predlog glasovati. Vlada namreč želi, da se ta postava sprejme in bi njeno zavrženje imela za nezakupnico, vsled ktere bi morala odstopiti. Tirolci pa z drugimi konservativnimi poslanci vred sprevidijo, da bi bilo potem zopet hudo za dežele, ko bi liberalna vlada prišla na krmilo, in da pač ne morejo še dalje ostati brez hišnega davka. Tudi liberalna vlada bi ga jim naložila in gotovo še večega kakor pa zdaj, ko se ima zanje dovoliti polajšanje. Ako bi res Tirolci ne mogli zmagovati novega davka, se bo reč že tako zasukala da bo prav. Silno veliko škodo pa bi trpele katoliške dežele glede cerkve in šole, ko bi liberalci zopet zadobili večino. Zato so se previdnejši Tirolci precej odločili glasovati za postavo, in le nekteri se obotavljajo, ter so si obdržali nekoliko pomislika. Zallinger in Dipauli bosta težko spremenila svoje misli, morda tudi Hipoliti ne, zlasti ako ni upanja, da bi se tudi hišni stanovninski davek znižal od 20 na 15 odstotkov, drugi pa se bodo glasovanja vsaj zdr-

žali, ako ne bodo celo za postavo glasovali. Poslanci iz Štajarskega so se vdali, ker boče vlada predložila postavo o borzenskem davku in se nasvetovala nektera polajšanja za kmečke prebivalce. Upati je toraj, da se boče postava o hišnem davku jutri po splošnji obravnavi z večino sprejela. Liberalci bodo glasovali vsi zoper, in njihovi tovariši, ki jih ni bilo tukaj, so že danes vsi prišli na Dunaj.

Tukaj od sinoči razsaja silno hud veter. Podrl je neko žensko na ulicah, in nekega starčka, ki si je pri padcu zlomil roko in nogo. Tudi opeka leti s streh, in priletel je kos nekemu človeku na glavo in ga tako hudo zadela, da se je nezavesten zgrudil na tla. Ljudje po ulicah kar tekajo, tuji fiskarje sapa kar potiska naprej, in enega je s konjem vred obrnila. Okna pokajo in vrata po hišah se tresajo, kakor bi se hotle hiše podreti.

Zbornica poslancev bi bila v torek zvečer skoraj pogorela. Vneli so se bili časniki v bračni sobi, Bog vé kako, pa k sreči je bil še Bertolini v hiši, ter je mimogrede z mostovža zagledal ogenj in poklical strežaje, da so ga zadušili. Ako bi se bil že razširil, bi ga ne bilo lahko mogoče pogasiti, ker je vse iz lesa in papirja.

O Fistru listi poročajo, da se sicer zaveda, da mu pa ni boljše. Tudi pravijo, da je glede živeža zadostno preskrbljen, ker dobiva od profesorjev in dijakov že od l. 1878 sim gotov leten donesek. V mestnem zboru so bili zanj nabrali te dni nekoliko milodarov, pa Fister jih je z zahvalo nazaj poslal.

Telegram „Slovenca.“

Z Dunaja, 11. marca.

Coronini je zaradi različnega obnašanja liberalcev v zadnji seji danes odložil mandat. V prihodnji seji v pondeljek je volitev novega predsednika. Interpelacijo zaradi odloka najvišje sodnije podpisano 53 poslancev je sestavil in izročil Schneid. Postava hišnega davka sprejeta z 175 glasovi proti 160.

Domače novice.

V Ljubljani, 12. marca.

(Volilni red za Ljubljano.) Mestni odbornik Regali bo menda predlagal v občinskem svetu, naj se po izgledu Dunaja tudi za Ljubljano razširi volilna pravica na male patentarje. Kakor že naš dunajski dopisnik omenja, bilo bi jako čudno, ko bi se malim patentarjem še dalje zabranjevala volilna pravica v občinske zastope, ko bodo vendar v kratkem dobili volilno pravico celó za državni zbor, ki je vendar veliko važnejša skupščina. Izgledu Dunaja bodo sledile v tem oziru najbrž tudi druge mesta. Če hoče večina ljubljanskega mestnega zbora res „liberalna“ biti, ne more se z lepa ustavljati takemu predlogu.

(† Teodor Toman), pomočni uradnik deželnega odbora je nagle smrti umrl. Pokojni je bil vsigdar zvest narodnjak, ter globoko čutil nesrečo svoje domovine, kakor je bila sploh vsa Tomanova rodovina iz Kamnegorice vrlo narodna. Med svojimi kolegi je bil ranjki zbog svojega priljudnega in blazega značaja jako priljubljen. Bodi mu zemljica lahka!

Razne reči.

— Slovenski 7. lovski bataljon ima letos iz Dunajskega Novomesta prestavljen biti v taborišče v Bruck na Litvi.

— Proč z grščino! V Rusiji so zbrani zdaj šolski svetovalci, ter se med drugimi stvarmi posvetujejo o tem, ali bi ne bilo času primerno, da se grški jezik iz gimnazij izbacne.

Upanje je, da se ta predlog sprejme. — Tudi pri nas bi bilo to potrebno, zdaj ko učna tvarina tako narašča od leta do leta, grški jezik pa vedno bolj nepotreben postaja, njega znanje nikomu koristi ne donša, med tem ko bi se v istem času mladenči lahko veliko bolj potrebnih in koristnih reči naučiti zamogli.

— Slo v s t v o. Pastýř duchovní, časopis duhovstva česko-slovanskega, prinaša v I. teč. 5. saopiču ali sešitku postne pridige o mučeniškem orodji Gospoda našega Zveličarja, odgovore k mladosti o dolžnostih otrok do roditeljev, in osnove za nedelje I—IV. v postu in za god oznanjenja D. Marije. — V listih katehetskih so kateheze za učence v raznih šolah, nekoliko iz cerkvenega leta, o teoriji kršč. kat. katekizma, o nagradah katehetom v srenjskih šolah. — V verskih listih popisuje proš Štulc velike čine sedanjega papeža Leona XIII. in druge v duhovsko življenje segajoče zadeve na pr. o plačevanju ekvivalenta v desetih 1881—90, o pravicah, ki jih imajo do novejših redovnic v bolnicah, sirotišnicah itd. dotični mestni župniki.

Česko-slovanský Rolník (oratar) se imenuje ilustrovani časopis, kateri — poprej zvan Včelka (Bučela) — je odmenjen kmetijstvu, gospodarstvu, obrtnijstvu, očitnemu oskrbnijstvu, in izhaja trikrat na mesec v Chroustovi na Českem, tiskan v Pragi, vreduje ga J. V. Chmelař, in stane celo leto po pošti 5 gid. Samo o bučelarstvu se ne vzmaga; na tako obširnem polji pa bode list lahko vzhajal in veliko koristil. Vsaki mesec hoče donášati še zabavno prilogo in razpisuje darila za gotove razprave o kmetijstvu itd. List bode zanimljiv in se vrlo priporoča.

Nekdanja Schuselkova „Reform“ je nehala izhajati. Zadnji njen vredovatelj je vstopil k avtonomistiškemu dnevniku „Tribüne“, dédnijstvo njeno pa prepustil dunajskemu tedniku „Parlamentär.“

Dittes pa mestni pedagogij dunajski je spis, ki ga imajo Christ. Pädag. Bätter Nr. 5., kateri so že poprej razkazali njegovo verstvo, t. j. brezverstvo. V njem se vidi, kakega škorpijona so si najeli iz tujščine mestni očetje za 4000 gid. v srebru letne

plače in enolike penzije, kedar bi ga poslovlili. Sedaj bi to že radi storili, ali straši jih poleg sramote — plačevanje pokojnine 4000 gl. v sr.

Zahvala.

Po nasvetu sl. vodstva je občni zbor Kranjske hranilnice podaril 100 gid. družbi sv. Vincencija pri sv. Jakobu za revne.

Za ta lep milodar se družba Vinc. pri sv. Jakobu prav pristrčno zahvaljuje. Ker je pri nas znabiti naj revniši del mesta in potrebe vedno velike, je nam dar prav dobro došel. Bog plati!

Dražba

premičnega blaga.

Podpisani naznanja, da se boče po ranjem gospodu kanoniku Antonu Mlakarju v Novem mestu zapuščeno premično blago: pohišna priprava, oblačila, preobleka in razna prtenina, vinski sodi, vinski tešk (preša), kuhinjsko orodje, homeopatične knjige, homeopatična zdravila ter druga premičnina 14. dan marca 1881 dopoldne od 9. ure naprej in če bo treba tudi še drugi dan po prostovoljni dražbi prodajalo.

Dr. Albin Poznik,

(3) c. kr. notar in sodn. komisar.

Na prodaj

dva konja

domače reje, blizo 15 pesti visoka, oba od ene ogerske kobile, ki je bila z omejenima žrebčkama v Ribnici 3krat premirana. Eden, Gari (Apfelschimmel) bo spomlad 5 let star, drugi, Balde (Goldschimmel), bo spomlad 4 leta star. Zdj še nimata prave odločne barve, kadar jo dobita si bosta močno enaka in grozno lepo petičasta. Oba sta prav pohlevna, domača in dobro izučena, vzdignita kar na komando vse 4 noge po vrsti na kvišk itd., zraven sta pa tudi grozno ognjena. Pasla sta se skoz vse leta, od spomladi do pozne jeseni na prostem po kamnitni gmanji; tedaj sta prav utrjena, zdrava, brez vsega pogreška in sta vajena vsacega dela; posebno pa se pristjeta za kočijo.

Struge pri Ribnici 14. febr. 1881.

(3) Jožef Krese, župnik.

Ces. kr. izkl. privil.

Patentirana mizna oprava za praznike.

Ta lepa mizna oprava je nekaj novega, izvrstnega. Vsaka hiša bo lahko ponosna na tako mizno opravo. V vsak kos, tedaj v vsak nož, vsako žlico in vsake vilice je vdelan lep, ponarejen zlahtni kamen, da je videti kakor ametist, ali kakor opal, zafir, rubin ali pa smaragd. Tvarina, je bela kakor srebro, in taka ostane na leta. Za 10 let dobri stojimo, da bo blago belo ostalo. Dobi pa se 24 kosov te lepe mizne oprave 3 gl. 75 kr., in sicer:

- 6 nožev za praznike.
- 6 vilic „ „
- 6 žlic „ „
- 6 žličic za za kavo za praznike.

Tedaj 24 kosov, vsi vkup za 3 gl. 75 kr., in pri tem še za 10 let dobri stojimo, da bo blago belo ostalo in da je dobro. Kdor vzame pa na enkrat 48 kosov, pošljemo mu jih v nalašč za to narejenem zaboju in sicer za 7 gl. vsih 48 kosov. Iz istega blaga imamo še v zalogi in prodajamo: Zajemalnike za juho po 35 kr., zajemalnike za mleko po 35 kr., težke zajemalnike za prikuho po 45 kr., velike tase po 90 kr., posode za mleko po 2 gl. 50 kr., posode za čaj po 3 gid., posode za sladkor s pokrivalom po 1 gid. 80 kr., druge, večje posode za sladkor po 2 gl. 40 kr., lepe svečnike v gotiškem slogu, par 2 gl. 25 kr., par še lepše izdelanih svečnikov 3 gl. 25 kr., posode za poper in sol po 60 kr., posode za jesih in olje iz opiljene glažovine po 3 gl. 50 kr., če so na dva dela, in po 4 gl. 75 kr., če so na štiri dele uređjene, velike posode za žveplenke po 1 gl. 20 kr., tabakire s poskočnim pokrovom po 1 gl. 25 kr., šaljive zapiralnike za flaše po 3 za 60 kr., in še veliko drugih reči. 10 let poročstva, da je blago dobro in da belo ostane. (1)

Denar naj se pošlje naprej, ali pa naj se blago naroči in ga bomo poslali s poštnim povzetjem.

Blau & Kann, General-Depositeurs,
Wien, I., Heinrichshof.

Opomba. Pokažemo lahko na stotine pohvalnih in priznalnih pisem. Ponarejevanje tega blaga je postavno prepovedano.